

ORFEO

&

EURYDICE

november 2019
jibbe willems
met input van de deelnemers
de makers - theatermakerij Enschede – nederlandse reisopera

ORFEO'S (een groep Orfeo's, niet per se allemaal jongens)

EURYDICE'S (een groep Eurydices, niet per se allemaal meisjes)

KOOR / van liefde / van angst / van hoop / van de dood / twijfel / beschermengelen

GOD(EN) / DE LIEFDE / DE DOOD

1. LIEFDE

liefde

liefde is...

wat is liefde?

weet jij niet wat liefde is?

tuurlijk wel

wat dan?

liefde is...

jij weet niet wat liefde is

liefde is liefde

liefde is het begin van het universum

ik dacht dat dat de oerknal was

liefde is de oerknal

of god

god?

ik wil niemand uitsluiten

welke god?

alle goden

alle?

ik wil niemand uitsluiten

prima

liefde is de oerknal of god

liefde is de oerknal én god!

alle goden!

liefde is sterren

liefde is de zon de maan de hele wereld

zo

liefde is groot

liefde is klein

liefde is heel simpel

liefde is een warm bad

liefde is een volle koelkast

liefde is lekkere koffie

ik hou niet van koffie

of thee

liefde is een drankje?

liefde kan een drankje zijn

cola?

sprite?

cassis?

een biertje?

bah

liefde is soms bah

liefde is kriebels

liefde is zin om aan te raken

liefde is zacht

soms hard

oh?

liefde is seks

oh?

liefde is soms seks

bah

seks is soms bah

liefde is vaak seks

bah kan lekker zijn

liefde kan seks zijn

hoeft niet?

nee

niet als je niet wil

liefde is alles

liefde houdt nooit op

**liefde kent geen grenzen
geen belemmeringen**

**liefde is onmogelijk
zo groot
dat het niet in één hart past**

in twee dan?

of drie?

liefde is toekomst

**liefde is vandaag
of misschien alleen dit uur
deze seconde
dit nu dit nu dit nu**

liefde is altijd

altijd is lang

altijd hoeft niet lang te zijn

liefde is lang

liefde is angst

liefde overwint angst

liefde is alles

liefde is een glimlach

liefde is een traan

liefde is éééééén gróóóóót cliché!

hartjes

kriebels

droge keel

knikkende knieën

knoop in je maag

zweet in je oksels

kippenvel

stotteren

een rode kop

openspattende puisten

liefde is verschrikkelijk

VERSCHRIKKELIJK!

liefde doet pijn

liefde maakt ruzie

niet

liefde is snot en kots

niet

liefde is ongeluk

niet

liefde is oorlog

niet

liefde is een bombombombardement!

NIET!

LIEFDE IS VLINDERS IN JE BUIK!

ik haat vlinders

doodenge beesten

liefde is eng

**liefde is zorgen
egoïsme
onbereikbaarheid
eenzaamheid
loslaten en vallen
blijven weggaan
weglopen**

liefde is blijven

ja?

liefde is weglopen

en dan toch blijven

**liefde is alles
overwint alles**

alles is veel

alles is alles!

liefde is een risico

zonder risico geen liefde

**liefde is de prins
is het witte paard
is het glazen muiltje
is lang en gelukkig**

liefde is magie

liefde is chemie

niet!

**liefde is testosteron en oestrogeen
liefde is dopamine en serotonine
liefde is hormonen en feromonen
liefde is fenylethylamine en noradrenaline**

liefde is magie

liefde is chemie

liefde is een drug

dan ben ik verslaafd

**liefde is eigenlijk onzin
een spelletje**

voortplantingsdrift

je DNA in het rond spetteren

je chromosoompjes verspreiden

je erfelijke afwijkingen voortzetten

liefde is onaards

buitenaards

onderaards

**liefde is delen
geven
vertrouwen**

liefde oordeelt niet

**liefde is de storm
en het schuilen
de aardbeving
en de rots
de vulkaan
en de uitbarsting**

*liefde is het blaadje
en de bries
de korrel zand
de vlok sneeuw*

liefde is de hitte
van de vlammen
is het branden
van het vuur

*en liefde is het vonkje
dat zich van dat vuur losmaakt
dat naar de hemel zweeft
omdat het kleine vonkje denkt
een machtige zon te zijn*

liefde overwint alles

alles is veel

meer nog

zij leven

zij zijn verliefd

zij zijn leven

zij zijn liefde

jij ruikt naar regen

jij bent regen

je ruikt naar storm

jij bent storm

je ruikt naar ozon na een onweersbui

jij bent onweer

je ruikt naar stof tegen het asfalt geslagen

jij bent wolken

je ruikt naar ontwortelde bomen

jij bent wind

je ruikt naar omwoelde aarde

jij bent woelen

je ruikt naar lucht waar nog bliksem in hangt

jij bent bliksem

zij leven

zij zijn verliefd

zij zijn leven

zij zijn liefde

jij bent bliksem

jij bent bliksem
je sloeg in
en wat ooit hart was
werd vlam

jij bent bliksem

jij bent bliksem
je sloeg in
en wat ooit huid was
werd stroom

jij bent bliksem

jij bent bliksem
je sloeg in
en alle twijfel
werd as

jij bent regen

ik verdrink in jou

jij bent wind

jij blaast mij omver

jij bent storm

jij overdondert mij

**vier met mij het leven
laat ons lachen om de dood
zolang er lucht is, is er adem
zolang er troost is, is er hoop**

**laat onze voeten wervelen
tot we dansen op de lucht
op pirouetten draaien we
tot de maan en terug**

**laat ons stromen als het water
laat ons waaien als de wind
laat ons laaien als de vlammen
laat ons kraaien als het kind**

**vier met mij het leven
laat ons lachen om de dood
zolang er lucht is, is er adem
zolang er troost is, is er hoop**

**zij leven
wij leven**

**zij zijn verliefd
wij zijn verliefd**

**zij zijn leven
wij zijn leven**

**zij zijn liefde
wij zijn liefde**

je moet niet teveel van me verwachten

alles!

*niet te veel
niet te lang*

je hoeft niet bang te zijn

ik wil niks beloven

onze liefde is voor eeuwig

tot de dood ons scheidt...

de dood?
wij zijn jong!
wij hebben meer toekomst
dan verleden
wij leven in één groot
uitgestrekt heden

ik ben dood

onze liefde is voor eeuwig

zij is dood

2. DOOD

dood?

ze is dood

nee

ze is dood

hoe?

doet het er toe?

ik had haar net nog in mijn armen
klaar voor een toekomst samen
twee harten die kloppen als één

in haar lijf klopt er geen

ze is dood

de dood zit in het leven ingebakken

iedereen gaat dood

dat is geen verrassing

hoe?

maakt het uit?

dood is dood

hoe?

er zijn honderd doden die je sterven kan

hartaanval

ademnood

hersenletsel

dolkstoot

en zij?

maakt het uit?

dood is dood

ze was nog jong

**de vroege dood
komt in vele vormen
maar kent nooit genade**

auto-ongeluk

fatale allergie

vrije val

of leukemie

ze is niet dood

verdronken

verhangen

gebeten

door slangen

ze is niet dood

ze is dood

hoe?

soms brengt kennis verdriet

hoe?

je moet niet alles willen weten

hoe?

wat wil je geloven?

hoe?

ze is gebeten door een adder

ze is uit de klauwen van het leven gesleept

de onderwereld in

niemand sterft door de beet van een adder

zij wel

ze is niet dood!

ze is weg

noem je dat niet dood?

ze is niet dood

wat overblijft is vlees

vrij smerig

doodgaan is niet mooi

niet van stof tot stof en as tot as

het is met pis en kak en rot en gas

**het bloed trekt weg
de huid wordt bleek
met paarse vlekken**

het lijf wordt koud
de spieren stijf
lichaamssappen lekken

uit alle openingen
oren ogen neus en mond
pisbuis vagina en kont

het vlees verteert
van binnenuit
zwellt van gassen op

weefsel kwijnt weg
cellen verdwijnen
alle huid raakt los

wat ooit de liefde van je leven was ontbindt
wordt bot met haar en nagel en dan niets
het graf een gat met grond je vindt
de leegte maar de liefde vindt je niet

haar hart klopt niet meer voor mij

voor niemand meer

ook niet voor haar

ze is dood

ze is dood

3. VERDRIET

ze is dood
haar stem
haar handen
haar ogen
haar zoenen
haar lijf
haar hart

nooit meer dat?

steel mijn stem, nooit meer spreken
is geen straf
als ik Eurydice nooit meer zag

steel mijn oren, nooit meer horen
is geen straf
als ik Eurydice nooit meer zag

mijn zien kan me gestolen worden
als mijn ogen
geen blik meer op Eurydice werpen mogen

en wat moet ik met mijn armen
als ik mij niet meer
aan haar omhelzing kan verwarmen

en wat heb ik aan een hart
wat klopt er en voor wie
mijn hart mag voor mijn part
met kloppen stoppen
als ik Eurydice nooit meer zie

laat haar los

geef haar terug
ik geef mijn rug, mijn hoofd,
mijn voeten en organen
zonder seconde twijfel
voor Eurydice

laat haar los

geef haar terug
ik geef mijn rug, mijn buik,
mijn vingers en mijn haren
zonder seconde twijfel
voor Eurydice

laat haar los

geef haar terug
ik geef mijn rug, mijn neus,
mijn oksels en mijn knieën
zonder seconde twijfel
voor Eurydice

laat haar los

geef haar terug
ik geef mijn rug, mijn ziel,
mijn allerlaatste adem
zonder seconde twijfel
voor Eurydice

laat haar los

nooit!

4. TEST

ik eis haar terug!

heb jij iets te eisen dan?

ik eis haar terug!

daag jij de goden uit?

ik daag de dood uit

niets overwint de dood

liefde overwint de dood

dat is onmogelijk

niets is mogelijk tot het mogelijk gemaakt is

geloof je dat echt?

ik moet het geloven

goed

goed?

goed

maak het onmogelijke mogelijk

haal je geliefde op uit de onderwereld

wees de eerste die de dood verslaat

maar dat is onmogelijk

niet is onmogelijk

toch?

liefde overwint de dood

toch?

je durft niet

ik durf

je hebt de moed niet

ik durf

je hebt de ballen niet

je belooft me Eurydice terug
en denkt dat ik laf ben?

ah maar deze belofte komt met een voorwaarde

wie iets wil bereiken
moet bereid zijn
iets anders kwijt te raken

voor alles wat een mens wil bereiken
voor al het hogere waar een mens naar streeft
moet hij een offer geven

een offer

niks voor niks

alles is transactie

je kent de wereld

wat is het

wat wil je

mijn hart

mijn lever

mijn adem

een pond van mijn vlees?

doe niet zo dramatisch

het is heel simpel:
je mag haar niet aankijken

ik mag haar niet aankijken?

zolang je de onderwereld niet verlaten hebt
mag je je geliefde niet aankijken
ook mag je haar deze voorwaarde niet onthullen

simpel

ja?

ik heb vertrouwen

vertrouwen! prachtig!

wie jong is kan zich nog vertrouwen veroorloven

goed dan

ga

de onderwereld wacht op je

laat maar zien

overleeft de liefde de dood

5. ONDERWERELD

wie is dat

Orfeo

kansloos figuur

een mens met een hart

dat zijn de ergsten

geef het op!

nooit

ben je bang?

hij is bang

wat kom je hier doen Orfeo?

angsthaas!

mens met een hart!

ik kom Eurydice terughalen uit de dood

jullie passen niet bij elkaar

een lijk en een levende!

dat is goor

smerig

maden in je bed!

ben je necrofiel?

kick je op maden?

lekker kriebelig in bed?

waar is zij?

geef het toch op

je zal hier niets vinden

wat voorbij is is voorbij

wie in het verleden leeft zal geen toekomst kennen

je bent zwak

laf

je durft niet vooruit te kijken

je begraaft jezelf in een herinnering

je sluit je ogen voor morgen

maar je kan je niet verstoppen door je ogen dicht te doen!

waar is zij?

hoe lang kende je haar nou

lang genoeg de rest van je leven op te geven?

er zijn nog zoveel anderen om te kussen

je bed in te lokken

te verlaten

ik wil alleen haar

hoe weet jij nou wat je wil

wat weet jij nou?

je bent jong

baardloos nog

puisterig

een puber die denkt de dood te verslaan

een puber weet niks van de wereld

ik weet genoeg

jij weet niks!

ik weet dat ik van haar hou

jij verwacht pijn met liefde

maar pijn slijt

liefde slijt

**weet dat je haar niet kan krijgen
dat wanneer je naar haar grijpt
je in niets meer dan verlangen klauwt**

je bent alleen

je leeft alleen

je sterft alleen

nu vannacht zal ik geen
leeg en onbeslapen bed in kruipen

want ik ben niet alleen

en nu vannacht zal ik geen
bodemloze holte
in mijn borstkas vol gaan zuipen

want ik ben niet alleen

en na vannacht zal ik bij het ontwaken
geen lucht in mijn omhelzing voelen
ik breng de dag niet zonder ander door
en zal de nachten die nog volgen
niet op een koud matras gaan liggen

want ik ben niet alleen

je bent alleen

je leeft alleen

je sterft alleen

waar is zij?

niet hier

dieper nog

verder nog

je hoeft alleen je eigen ondergang te volgen

en dan vind je haar vanzelf

6. EURYDICE IN ELYSIUM

*ik weet nog dat jij ergens bent
ik wil naar je toelopen
maar mijn voeten bewegen niet*

waarom niet

*ik wil naar je toe
toch?*

*soms lijkt het of ik je al vergeten ben
soms lijkt het of ik dat niet erg vind*

*is dat erg?
als jij dat erg vind spijt me dat*

*het spijt me
ik kan er niks aan doen*

*ik heb me mijn hele leven machteloos gevoeld
alsof alles mij gebeurde
of alles mij overkwam*

en ik alleen maar toeschouwer van mijn eigen leven

*is dat raar?
ja dat is raar
sorry*

*ik weet nog dat jij ergens bent
maar het lukt me niet naar je toe te komen*

het lukt me niet of ik wil het niet

misschien is dat hetzelfde?

*ik heb me mijn hele leven
iedere dag machteloos gevoeld*

behalve de laatste dag

*dat was de dag dat ik almachtig was
de dag dat mijn leven in mijn eigen handen lag*

*ik bracht een eiland tot zinken,
bouwde een huis op een blauw
veld vol grazende schapenwolken,
duwde een eik terug de eikel in,
blies adem in de koude veren
van een uit de lucht gevallen vogel*

*op de dag dat ik almachtig was
de dag dat ik almachtig was*

*ik smeedde het lood in mijn laarzen
om tot kogels, snoerde mijn keel open,
bond me de oogkleppen voor, trok
de borgpen uit mijn hart en dwong
de angst mijn hart uit, ik kon
zelfs dat, de dag dat ik almachtig was*

*op de dag dat ik almachtig was
de dag dat ik almachtig was
was ik vrij van zwaartekracht
van zwaartekracht*

*de dag dat ik almachtig was
zo licht als vlindervleugels was
die dag maakte ik mij voor altijd vrij -
de dag dat ik almachtig was*

7. ELYSIUM II

het ontbreekt haar aan niets

het ontbreekt haar aan mij

**wees gerust
je krijgt wat je beloofd is**

zij is mij beloofd

en je wil haar nog?

natuurlijk wil ik haar nog!

kijk om je heen

het is hier mooi

vredig

geen angst

geen kou

geen pijn

geen wereld

geen mij

geen leegte

geen zwart gat

geen trage stap

geen zware kracht

geen mij

geen wanhoop

geen duisternis

geen vuist in je maag

geen klem om je keel

geen mijx

x x

de wereld draait niet om jou

geen leven

geen liefde

geen lichaam

geen kus

geen Orfeo!

geen Orfeo

nee

is dat zo erg?

is een Orfeo genoeg?

in ruil voor vrede

in ruil voor geluk

zij is niet gelukkig

is zij niet gelukkig?

zij is dood!

ja

zij is dood

ik kom haar halen

"ik"

"ik"

"ik"

ik, ja

goed

daar is zij

Eurydice...

kijk haar in haar ogen

wat zie je?

nee

nee?

je komt zo ver

en wil haar niet in haar ogen kijken?

nee

wat kom jij eigenlijk doen?

ik kom haar halen

"ik"

"ik"

"ik"

ik kom haar halen

is dat het lot van een vrouw?

een man volgen die niet eens naar haar om wil kijken

een man die haar zelfs haar laatste rust niet gunt?

"kom schiet op"

"loop achter me aan"

"kijk niet naar me"

zwijg!

"zwijg!"

daar heb je het al

als je haar zo behandelt in de dood

hoe behandel je haar dan in het leven?

jullie weten van niks

hoor je dat Eurydice?

hij wil je als huisdier

wees volgzaam vrouwtje

is ze daar?

daar is ze

arme Eurydice

8. TERUGTOCHT

het is hier koud

ik ben het

Orfeo?

ja

wat doe jij hier?

ik ben voor jou gekomen

ben jij ook gestorven?

ik kom je halen

oh

ik kom je halen!

ja

laat me je vast pakken

straks

waarom kijk je me niet aan?

straks

ik ben dood liefste

nog even maar

ik neem je mee

je leeft

zo voelt het niet

bijna

wees niet bang

zodra we in het licht zijn

heb jij weer adem in je lijf

weer slag in je hart

oh

waarom kijk je me niet aan?

kom schiet op
loop achter me aan

*achter je
vind je dat de plaats van een vrouw?*

natuurlijk niet!

pak me vast

nee

nee

ik ben lelijk

je bent mooi
Eurydice
je bent zo mooi

*hoe weet je dat
als je me niet aan wil kijken*

ik weet het

er zitten maden in mijn oogballen

niet

er zijn gaten in mijn huid geknaagd

niet

het vlees scheurt van mijn botten

niet

schimmel groeit op mijn borsten

niet

mijn hersens puilen mijn oren uit

je bent mooi

ben je boos?

ik ben gelukkig!

*dit is geen redding
dit is een straf*

nee het is liefde!

*liefde
en je wil me niet eens aankijken*

jou aankijken brengt ongeluk

*ik snap het
je bent boos
omdat ik je verlaten heb*

je hebt me niet verlaten
je bent gestorven

*nu sleep je me naar boven
terug de dag in
terug het leven in
de zwaartekracht*

ik kom je redden

het is een straf

ik snap het niet

*nee
jij snapt het niet*

het lijkt wel of je niet wil

*kijk me aan
kijk in mijn ogen
misschien dat je het dan snapt*

nee

*vlak voor de dag zijn ijzers in me slaat
het bed uit sleurt
de grond op smijt*

*vlak voor de week weer
met geweld gepaard begint
en de maandag
over alle dagen schuift*

vlak voor de eerste woorden

*aarzelend
mijn tong af vallen*

*en mijn lijf
nog blind en tastend
de eerste stappen struikelt*

vlak daarvoor is er

*één seconde lang
heel even*

heel weinig aan de hand

en dan begint de dag

ik snap het niet

*nee
jij snapt het niet*

en de liefde dan

*ja
wat dan?*

wil je niet terug?

als jij niet zonder mij kan leven...

ik kan niet zonder jou leven!

*dan ben ik bereid
voor jou*

voor mij?

*ik zal alles voor je doorstaan
ik zal me uit de hemel scheuren
de rust van de dood verlaten
terug het wrede leven in*

het wrede leven?
de dood is wreed!

*voor jou
ja
niet voor mij*

ben jij gelukkig hier?

*vrij van alles?
ja*

zelfs vrij van mij?

hoe ben je gestorven?

hebben ze je dat niet verteld?

een beet van een adder

*mensen gaan niet dood
van een beet van een adder*

nee

nee

maar hoe...

*is het niet beter
te geloven dat het een adder was?*

beter?

*wil je voor mij geloven
dat het een adder was?*

je bent gelukkig hier

ja

vrij van alles

vrij van alles

ik kan je niet verliezen

Er zijn honderd vormen van verlies.

*Het begint bij de kleine dingen,
de tastbare dingen.*

De huissleutels die je verliest door een gat in je jaszak.

Je jas op een bankje op een warme dag.

De enige pasfoto waar je lachend op staat.

Je lach.

Je sleutels, je jas, je foto, je lach.

Er is nog niet zoveel aan de hand.

*Dan verlies je de dingen die niet werkelijk bestaan,
al voelt dat niet zo als je ze niet meer hebt;*

De weg naar huis, 's nachts.

Het spoor dat je bijster raakt in een vol verhaal.

De draad die je zoek bent, midden in een mooie gedachte.

Een droom die vervliegt voordat je wakker bent.

Een herinnering. Een verlangen. Een geur. De tijd.

*Je kan dingen kwijt zijn terwijl je ze nog hebt;
Je kan je hoofd verliezen. En je hart.*

*En dingen die nooit meer terugkomen,
die verder weg drijven hoe meer je eraan denkt.*

*Mensen, elkaar, geleidelijk,
soms zelfs terwijl ze elkaar nog kunnen aankijken.*

Dierbaren, naasten, bloed.

Er zijn honderd vormen van verlies.

*Hoop is dat laatste verlies.
En als je het laatste verlies bent verloren,
dan ben je vrij.*

Dan ben je verlost.

maar als je wil

kom ik terug

voor jou kom ik terug als je wil

als je wil

kom ik terug

stel ik mijn sterven nog een leven langer uit

voor jou

voor mij

niet voor mij

[Orfeo draait zich om en kijkt haar aan]

ik hou van jou

hou me vast

nee

nee?

ik laat je los

je hoeft niet terug de razende tijd in

niet terug naar het verval

niet naar het verlies van elke dag

9. AFSCHEID

*ik blijf niet dan alleen
met heldenmoete staan*

*luister hoe de dodentrom
roffelt in mijn borstkas*

*en zwijg stom terwijl
de wereld woedt, ik*

*weet dat het leven mij
verlaat en alleen*

*de dood mijn troost zal zijn,
ik wacht op niets anders,*

niets anders wacht mij op

je mag gaan liggen

het spijt me

je mag gaan liggen

je mag gaan

[Eurydice sterft in Orfeo's armen]

10. LEVEN

**vier met mij het leven
laat ons lachen om de dood
zolang er lucht is, is er adem
zolang er troost is, is er hoop**

**laat onze voeten wervelen
tot we dansen op de lucht
op pirouetten draaien we
tot de maan en terug**

**laat ons stromen als het water
laat ons waaien als de wind
laat ons laaien als de vlammen
laat ons kraaien als het kind**

**vier met mij het leven
laat ons lachen om de dood
zolang er lucht is, is er adem
zolang er troost is, is er hoop**

ik draag je brandmerk als herinnering
aan hoe jij in één oogwenk vlamde
en in trillingen van lucht verging

ze is weg

ze is weg

je hebt gefaald

is dat zo?

ze is dood

ze is dood

je had één kans haar uit de onderwereld terug te halen

die kans heb je verpest

misschien

is zij hier?

nee

verpest dus

laat maar

laat me maar alleen

ze zal verdwijnen

ze is verdwenen

je zal haar vergeten

ze zal blijven verdwijnen

hersencellen sterven af

je herinnering zal steeds zwakker worden

tot ze allen nog schim is

tot ze voor de derde keer verdwijnt

definitief

ja

daartoe ben jij bereid?

ja

voor haar

voor haar doe ik alles

alles?

zal ik je bij haar brengen?

de onderwereld in?

dan zijn jullie samen

in de dood

ja maak er een eind aan

als je van haar houdt

snij je polsen door

hang je op

spring de diepte in

slik gif

nee

wil je alleen zijn?

voor altijd alleen zijn

voor altijd zonder haar

wil je dat?

wil je dat?

wat wil je?

ik wil leven

leven?

leven

wat is dat leven nu nog waard?

alles

alles is veel

ja

alles is veel

alles is alles

wat ga je nu doen?

weet ik niet

weet je niet

het komt wel goed

11. HET KOMT WEL GOED

Vallen is vliegen
tot je neerkomt
en lachen is huilen
in vermomming,

maar het is goed zo,

want je staat op, klopt
het zand van je knieën,
veegt het zout
uit je ooghoeken,

je schopt de steen
die je deed struikelen
weg, of schuift haar
met je voet opzij, je

loopt door. Je weet,
dit is niet de laatste
keer, er komt
een nieuwe steen,

je weet, het vliegen is
de val waard, al vergat
de evolutie je met
vleugels uit te rusten,

je weet, zolang je
in de lucht blijft,
kom je niet neer,
doet het geen pijn,

je weet, het is goed
zo, je doet je ogen
dicht en springt,
struikelt, valt,

en het is goed zo.